

El Call i els seus gats

El carreró de Sant Llorenç, de Girona.

La presentació de les tombes del Bou d'Or va coincidir amb una altra presentació: la de la novel·la de Lucía Graves *La casa de la memòria*, que situa justament en aquell cementiri algunes de les seves escenes culminants. Amb aquesta ja són tres les novel·les d'autors estrangers que es vinculen al barri jueu gironí, després de les experiències catalanes de Vicenç Villatoro (1981) i Alfred Bosch (1997). Durant l'any 1999, a més de l'obra de Graves, han aparegut *Remeis i traïcions*, de Caroline Roe, i *El último judío*, de Noah Gordon, ambientada a Toledo a partir de documentació obtinguda a Girona.

Hi ha una constant, en les modernes novel·les del Call, que enllaça amb la literatura que l'indret va generar durant les primeres dècades del segle XX. El carreró de Sant Llorenç era tancat, aleshores, per una porta de fusta amb un forat gatoner. Les portes tancades del barri vell es fan presents a *Helena d'Arbós*, de Ruyra, a *El vagabund*, de Bertrana, i a les evocacions gironines d'Eugeni d'Ors i d'Alexandre Plana. I darrere de les portes fantasmagòriques sempre hi ha un gat. Bertrana parla dels «grans edificis inservibles on, de tant en tant, us surt al pas un gat esquerp». Plana evoca «els portals foscos que clouen / un silenci dens i obscur / i els gats negres que miolen / i us guaiten arran de mur».

Aquests gats de la literatura clàssica gironina sobreviuen misteriosament en les noves recreacions novel·lístiques del Call. A l'obra de Caroline Roe, Yusuf s'enfila pels teulats i «comparteix amb els gats un mapa diferent de Girona», mentre que a la casa d'Isaac hi ha un gat feliç que «baixa d'un salt i aterra fent un so sord i un miol de benvinguda», i que «dorm en el silenci de la tarda càlida, quan els ocells ja han deixat de refilar». A l'obra de Lucía Graves, hi ha «gats que es persegueixen pels teulats», mentre que a la casa d'Alba hi trobem també «un gat blanc i negre ajagut en un requadre de sol»; un gat que la protagonista vol endur-se, amagat en un cistell, el dia de la sortida obligada i definitiva.

La història, com es diu sovint, tendeix a repetir-se. La literatura, pel que es pot veure, també. Un altre estranger fascinat pel Call, el George Steiner d'*Errata*, veu en un dels carrerons un vell espectral que és quasi idèntic al que va somniar Alexandre Plana a *El mirall imaginari* de fa setanta anys. Aquell vell gironí mirava i no parlava, com el de Steiner, però Plana hi afegia la dada reveladora: «Només un gat em va respondre amb el seu miol». Aquests gats omnipresents, que tenen més de set vides, són encara avui els habitants perdurables d'un lloc propici a totes les sorpreses.

NARCÍS-JORDI ARAGÓ

AIAC